

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичної психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

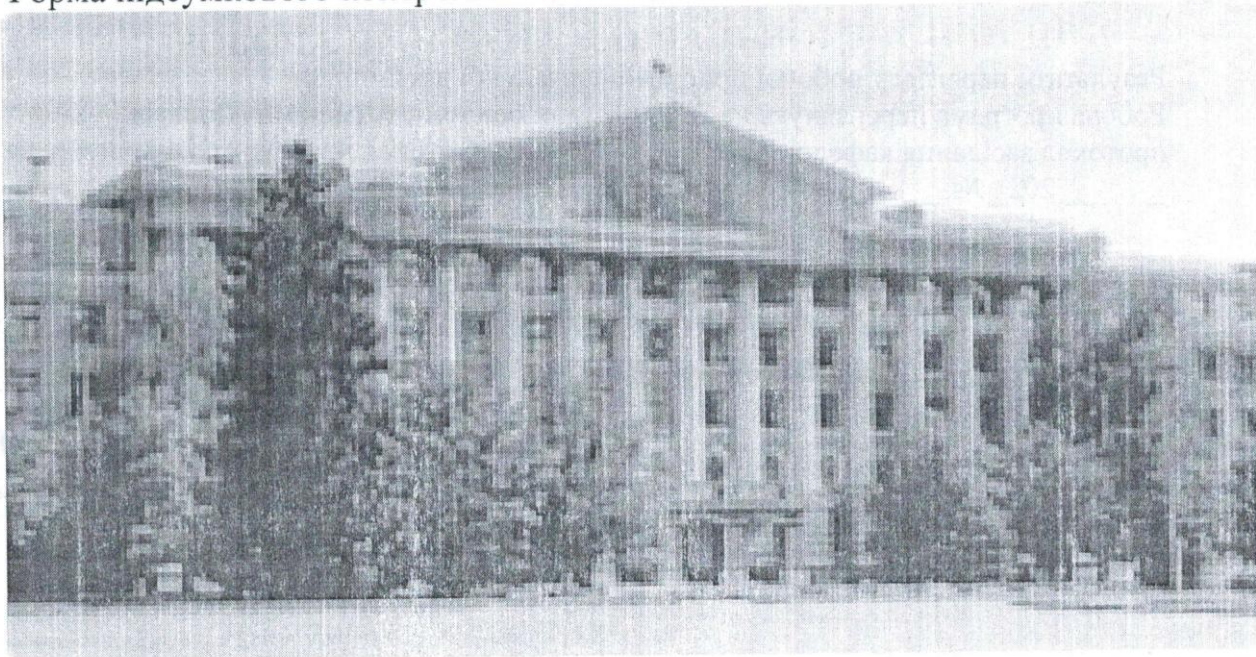

Станіслав ГУСАРЄВ

2023

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ПРАВА ТА ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ**

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – право (08)
Спеціальність – право (081)
Освітня програма – право
Форми здобуття вищої освіти – денна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2023

Робоча програма дисципліни «Психологія права та правової поведінки» складена для здобувачів ступеня вищої освіти магістра відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю (081) Право для денної форми навчання.

Розробники:

Іван ОХРИМЕНКО, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри юридичної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ протокол від 07 грудня 2023 року, № 8

Завідувач кафедри
юридичної психології

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою НАВС
протокол від 02.12. 2023 року, № 15

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток__).

протокол засідання кафедри від

протокол науково-методичної ради від

___. ___. 202_ № __

___. ___. 202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

Олена КУДЕРМІНА

Станіслав ГУСАРЕВ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Предметом навчальної дисципліни «Психологія права та правової поведінки» є індивідуальна та групова психіка у закономірностях, особливостях та механізмах її формування, функціонування та зовнішнього прояву у системі «людина – суспільство – право».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Психологія права та правової поведінки» є формування уявлень про соціально-психологічні чинники і детермінанти права як нормативної системи регуляції поведінки, критерії і структуру правової поведінки особистості і соціальних груп, детермінацію суспільної та індивідуальної правосвідомості, які опосередковують та зумовлюють вирішення психодіагностичних і психокорекційних завдань. Особлива увага приділяється психологічному аналізу особливостей соціально-правової взаємодії суб'єктів правовідносин, проблемам психологічного аналізу структурних компонентів правосвідомості і правової поведінки, діагностиці та корекції правових уявлень.

Завдання вивчення дисципліни полягають у створенні умов для засвоєння здобувачами вищої освіти соціально-психологічних чинників і детермінант правової поведінки особистості та соціальних груп, їх ролі при вирішенні юридико-психологічних ситуацій, використанні методів психодіагностики у взаємодії з суб'єктами правовідносин.

Пререквізити: «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості», «Право Європейського Союзу», «Юридична компаративістика».

Постреквізити: «Публічне право: практика тлумачення і застосування», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства України», «Аналіз та прогнозування злочинності».

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми певного ступеня вищої освіти

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Результати навчання:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- історичні та соціально-психологічні витоки розвитку права як системи нормативної регуляції поведінки; генези соціальних та соціально-психологічних детермінант функціонування правового суспільства;

- соціально-психологічні детермінанти загальної правової культури, поняття, закономірності і механізми соціально-психологічних явищ у розвитку і деформації правосвідомості, соціальні витоки правової ідеології суспільства;

- психологічну сутність основних різновидів правових явищ, їх вплив на формування індивідуальної та групової правомірної і протиправної поведінки;

- зміст та технології соціально-психологічних методів дослідження в сфері права з метою підвищення рівня професійної психологічної майстерності.

уміти:

- використовувати можливості системного соціального і психокорекційного впливу на зміну параметрів психіки і поведінки особистості;

- визначати соціально-психологічний зміст, умови та засоби формування правової ідеології і правової психології, прояви правового інфантилізму, негативізму та нігілізму, шляхи їх корекції та врегулювання;

- здійснювати психологічний аналіз правової соціалізації та розвитку особистості; соціально- та індивідуально-психологічних чинників правової ресоціалізації;

- використовувати психодіагностичні і психокорекційні методи роботи з особистістю як суб'єктом правовідносин, аналізувати та творчо реалізувати заходи по розв'язанню юридико-психологічних проблем особистості, формулювати соціально- та індивідуально-орієнтовані рекомендації щодо їх вирішення.

На вивчення навчальної дисципліни «Психологія права та правової поведінки» заплановано 90 годин, 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту k015@naia.kiev.ua

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальні та психологічні витоки права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп

Соціальна і психологічна природа права. Правова психологія як галузь юридичної психології. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання. Особистісна і діяльнісна парадигми правової психології. Актуальні психологічні проблеми правовідносин і правової поведінки.

Психологічні аспекти правотворчості. Соціально-класовий і корпоративний характер законотворчості. Законотворчий процес як прийняття соціального рішення.

Соціальна нормативність як необхідна умова і детермінанта урегульованості суспільного буття. Загальна характеристика соціальних норм. Основні властивості соціальних норм. Суспільна та індивідуальна корисність нормативності поведінки. Фактична реалізація як атрибут соціальної норми: «живі» і «мертві» соціальні норми. Обов'язковість – необхідна умова дієвості соціальної норми. Санкція як механізм реалізації соціальної нормативності поведінки.

Традиції, звичаї і ритуали – первинна система нормативної регуляції: їх суспільна сутність і характеристика. Мораль як регулятор поведінки особистості. Історична природа суспільної моралі. Плюралістичний характер моральних норм поведінки. Право як унітарна система нормативної регуляції поведінки – його властивості і характеристики.

Тема 2. Психологічні аспекти правової соціалізації особистості

Соціалізація – це процес навчання та засвоєння індивідом соціальних норм, культурних цінностей, зразків поведінки, притаманних певному суспільству чи соціальній групі. Завдяки соціалізації люди одержують можливість взаємодіяти один із одним, передавати соціальний досвід і культурні цінності, що є надбанням попередніх поколінь та втілені в оточуючій предметній і духовній дійсності. В ході соціалізації кожна людина розвиває власну індивідуальність та здатність незалежно мислити і діяти. Соціалізація не є пасивним процесом – вона пов'язана з активною, діяльною участю у ньому самої людини.

Соціалізація особистості – процес багатовимірний. Одним з найважливіших напрямів загального процесу соціалізації є правова соціалізація, зміст якої полягає в засвоєнні особистістю правових цінностей, перетворенні їх у норми власного життя і поведінки.

Правова соціалізація включає в себе:

- засвоєння критеріїв оцінки юридично значимих ситуацій;
- вивчення законів і соціальних вимог, що визначають міру можливої і належної поведінки в суспільстві;
- усвідомлення та прийняття власних прав і обов'язків, методів і засобів їх реалізації;

- оволодіння необхідними соціальними навичками користування правовими знаннями, вимогами, правилами;

- вироблення певного типу поведінки, що характеризується розумінням особою власної ролі у соціально-правовій системі суспільства та реалізацією правових норм у своїй поведінці.

Шляхи засвоєння правових норм і цінностей: 1) традиційний; 2) інституціональний; 3) стилізований; 4) міжособистісний; 5) рефлексивний.

Дефектність правової соціалізації.

Психологічна мета правової соціалізації.

Тема 3. Психологічні детермінанти правової поведінки.

Загальні ознаки правової поведінки. Суспільна та індивідуально-психологічна підконтрольність правової поведінки. Психологічна сутність наслідків і санкцій правової поведінки. Диференційовані ознаки правової поведінки.

Правосвідомість як правовий досвід суспільства, соціальної групи та особистості. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільної та індивідуальної правосвідомості. Ознаки правосвідомості. Характеристика різновидів правосвідомості. Структурні компоненти індивідуальної правосвідомості.

Феномени правової ідеології і правової психології. Соціалізація як процес засвоєння суспільного досвіду. Соціальна адаптація та інтеріоризація. Особливості десоціалізації та ресоціалізації. Сутність правової соціалізації особистості. Періодизація правової соціалізації. Оціночні ставлення, правові установки і правові цінності.

Рівні відображення права – правова ідеологія і правова психологія. Особливості побутової, індивідуальної та наукової правової психології. Правова культура як система правових цінностей. Правова культура суспільства і особистості. Функції правової культури.

Тема 4. Психологічна характеристика правосвідомості

Правосвідомість – це одна з форм суспільної свідомості, виникнення і розвиток якої детерміновані матеріальними умовами існування суспільства. Вона відображає суспільні відносини, що регулюються або повинні бути врегульовані нормами права, і містить у собі сукупність поглядів, почуттів, емоцій, ідей, теорій та уявлень, що характеризують ставлення людини, соціальних груп і суспільства в цілому до чинного чи бажаного права та діяльності, пов'язаною із ним.

Суспільна правосвідомість – сфера суспільної свідомості, що відображає значимі для права явища суспільного буття. У суспільній правосвідомості знаходять закріплення типові стійкі погляди на право та його інститути, що існують у даному суспільстві. Лише на цьому рівні правова дійсність відображається в цілому і всебічно. Суть суспільної правосвідомості зводиться до правового пізнання і відображення політичних, економічних і соціальних закономірностей розвитку громадянського суспільства і держави, оформлення їх у системі чинного права і законодавства. Важливу роль суспільна

правосвідомість відіграє в правотворчому процесі, реалізації й застосуванні правових норм.

Групова правосвідомість – виникає в окремих групах людей з певними специфічними потребами та інтересами. Усвідомлення правової дійсності тут є стихійним, переломлюючись через потреби й інтереси групи. Групова правосвідомість може набувати асоціальної спрямованості;

Індивідуальна правосвідомість – притаманна конкретній особі, формується в процесі її включення в систему суспільних зв'язків і значною мірою визначається правосвідомістю соціальних груп, до яких особа належить.

Правова культура – система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу і відображають у правовій формі стан свободи особи, інші найважливіші соціальні цінності. Правову культуру можна визначити і як вираження державно-правового досвіду конкретних соціальних спільностей та індивідів у матеріальних та духовних продуктах життєдіяльності, у навичках та цінностях, що впливають на їх юридично значущу поведінку.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь спеціальність, вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Варіативна	
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань Право (08)	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Розділів – 2	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
		1	1
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2	2
	Ступінь вищої освіти магістр	Лекції	
		8 год.	8 год.
		Семінарські	
		8 год.	6 год.
		Практичні	
		14 год.	8 год.
		Самостійна робота	
60 год.	68 год.		
Вид контролю: залік			

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Нормативний обсяг годин	З них:				
			Всього годин з виклад ачем	З них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Тема 1. Соціальні та психологічні витoki права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп	26	10	4	2	4	16
3.	Тема 2. Психологічні аспекти правової соціалізації особистості	16	4	-	2	2	12
4.	Тема 3. Психологічні детермінанти правової поведінки	28	10	4	2	4	18
5.	Тема 4. Психологічна характеристика правосвідомості	20	6	-	2	4	14
Всього годин:		90	30	8	8	14	60

Підсумковий контроль – залік

3.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Нормативний обсяг годин	З них:				
			Всього годин з виклад ачем	З них:			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Тема 1. Соціальні та психологічні витoki права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп	20	6	4	2	-	14
3.	Тема 2. Психологічні аспекти правової соціалізації особистості	20	4	-	2	2	16
4.	Тема 3. Психологічні детермінанти правової поведінки	26	8	4	2	2	18
5.	Тема 4. Психологічна характеристика правосвідомості	24	4	-	-	4	20
Всього годин:		90	22	8	6	8	68

Підсумковий контроль – залік

4. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Соціальні та психологічні витоки права. Право як система нормативної регуляції поведінки особистості і соціальних груп

Лекційне заняття – 4 (4) год.

План лекції

1. Загальна характеристика правової дійсності як соціального явища.
2. Суспільно-історичні засади соціальної нормативності.
3. Основні системи нормативної регуляції поведінки.

Семінарське заняття – 2 (2) год.

1. Правова психологія як галузь юридичної психології. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання.
2. Принципи правової психології.
3. Загальна характеристика та властивості соціальних норм.
4. Методологія правової психології

Практичне заняття – 4 (-) год.

Мета заняття: ознайомити магістрантів сутністю та властивостями соціальних норм, особливостями різних видів соціальних норм.

1. Визначити місце правової психології в системі юридичної психології (надати схему напрямів юридичної психології).
2. Визначити основні властивості соціальних норм (аналіз відеоматеріалу <https://www.youtube.com/watch?v=tujxxgkd-zw>)
3. Визначити особливості правової регуляції поведінки (аналіз відеоматеріалу «Право в системі соціальних норм»)

Література: [1-5; 10; 12; 25-36]

Тема 2. Психологічні аспекти правової соціалізації особистості

Семінарські заняття – 2 (2) год.

1. Соціалізація особистості.
2. Ознаки правової соціалізації.
3. Напрями засвоєння правових норм і цінностей.
4. Вияви дефектності правової соціалізації.

Практичне заняття – 2 (2) год.

Питання для підготовки до практичного заняття:

1. Психологічний зміст норм права.
2. Співвідношення юридичного та психологічного змісту правових норм.

3. Використання спеціальних психологічних знань в життєдіяльності особистості.

Творче завдання:

1. Розкрити особливості категорій «осудність» та «дієздатність».
2. Визначити чинники правомірного застосування категорії «особистості» у юриспруденції.
3. Охарактеризувати показники правомірного застосування поняття «сильного душевного хвилювання».
4. Надати характеристику юридичного змісту психологічної категорії «мотив»
5. Окреслити зміст психологічних категорій «свідомість» та «усвідомлення» залежно від сфер та умов їхнього застосування у праві.

Література: [3-5; 9; 11; 21-34]

Тема 3. Психологічні детермінанти правової поведінки

Лекційне заняття – 4 (4) год.

План лекції

1. Правова поведінка як соціальний феномен: фактичне і юридичне, внутрішнє і зовнішнє.
2. Психологія правової соціалізації особистості.
3. Рівні відображення права: правова ідеологія і правова психологія.

Семінарські заняття – 2 (2) год.

1. Визначення та характеристика правової поведінки.
2. Особливості реалізації правової поведінки.
3. Сфери актуалізації правової поведінки людини у суспільстві.

Практичне заняття – 4 (2) год.

Мета заняття: ознайомити здобувачів із сутністю та структурою правосвідомості та її впливом на поведінку особи.

1. Визначити причини та умови вчинення правопорушень неповнолітніх (аналіз відеоматеріалу «Діти за ґратами»).
2. Визначити особистісні детермінанти вчинення правопорушень (аналіз навчального відеофільму «Особистість злочинця»).

Література: [3; 6; 9; 13-21]

Тема 4. Психологічна характеристика правосвідомості

Семінарське заняття – 2 (-) год.

1. Психологічна характеристика правосвідомості.

2. Проблема вивчення реального рівня, стану та змісту правосвідомості.
3. Ознаки правосвідомість як однієї з форм суспільної свідомості.

Практичне заняття – 4 (4) год.

Питання для підготовки до практичного заняття:

1. Види правосвідомості за рівнем усвідомлення необхідності права, глибиною проникнення в сутність права і правових явищ у суспільстві.
2. Види правосвідомості за суб'єктами (носіями).
3. Форми прояву індивідуальної правосвідомості.
4. Психологічна характеристика дефектів правосвідомості.

Творче завдання:

1. Розкрити зміст поняття діяння в правовій психології.
2. Пояснити психологічні показники деліктоздатності суб'єкта протиправного діяння.
3. Охарактеризувати психологічні аспекти юридичної відповідальності.
4. Надати змістовну характеристику об'єктивної і суб'єктивної сторони правопорушення.
5. Розкрити юридичний та психологічний зміст дефектів правової соціалізації особистості.

Література: [1-5; 9; 11; 25-37]

5. Завдання для самостійної роботи

Вимоги до організації самостійної роботи та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни. Самостійна робота передбачає також підготовку доповідей за наступними темами:

1. Елемент суспільного управління, засобом контролю та засобом орієнтації особистості.
2. Нормативна регуляція поведінки.
3. Закріплення норм права.
4. Санкції за порушення соціальних норм.
5. Альтернативи нормам права в суспільстві.
6. Норми права закріплюють.
7. Визначення меж поведінки.
8. Нормативна система моралі.
9. Оціночні характеристики.
10. Основні позиції звичаїв та традицій.
11. Основні компоненти правосвідомості.
12. Ознаки правової поведінки.
13. Ступінь девіантності поведінки.

14. Різновиди соціальних норм.
15. Дефекти правосвідомості.
16. Вияви дефектності правової соціалізації.
17. Правовий нігілізм.
18. Правовий інфантилізм.
19. Правовий негативізм.
20. Зміст правової соціалізації.
21. Протиправна спрямованість особистості.
22. Віктимна поведінка особистості.
23. Злочинець з точки зору психології.
24. Порухення адміністративних та правових норм.
25. Адиктивна поведінка особистості.
26. Процес соціалізації індивіда.
27. Поняття ідентифікації.
28. Визначення імітація (наслідування).
29. Поняття конформізму.
30. Визначення навіювання.
31. Процес десоціалізації.
32. Шляхи засвоєння правових норм і цінностей.
33. Зміст правової соціалізації.
34. Право як система норм (правил поведінки) і принципів.
35. Засоби забезпечення норм права.

6. Індивідуальні завдання (курсів, дипломні роботи)

Згідно навчального плану з дисципліни «Психологія права та правової поведінки» курсових та дипломних робіт не передбачено.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль тощо.

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Накопичення балів з тем за усі види робіт					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Мах 60%					Мах 40%	Мах 100%
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Самостійна робота	Залік	
5	5	5	5	5	40	100

Фіксація результатів компетентності здобувач вищої освіти

Для занесення результатів компетентності здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти та ECTS оцінками.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна
Ноутбук, проектор.

10. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Правова психологія як галузь юридичної психології.
2. Рівні інтеграції юридичного і психологічного знання.

3. Принципи правової психології.
4. Загальна характеристика та властивості соціальних норм.
5. Методологія правової психології.
6. Місце правової психології в системі юридичної психології.
7. Основні властивості соціальних норм.
8. Особливості правової регуляції поведінки.
9. Соціалізація особистості.
10. Ознаки правової соціалізації.
11. Напрями засвоєння правових норм і цінностей.
12. Вияви дефектності правової соціалізації.
13. Психологічний зміст норм права.
14. Співвідношення юридичного та психологічного змісту правових норм.
15. Використання спеціальних психологічних знань в життєдіяльності особистості.
16. Особливості категорій «осудність» та «дієздатність».
17. Чинники правомірного застосування категорії «особистості» у юриспруденції.
18. Показники правомірного застосування поняття «сильного душевного хвилювання».
19. Характеристика юридичного змісту психологічної категорії «мотив».
20. Зміст психологічних категорій «свідомість» та «усвідомлення» залежно від сфер та умов їхнього застосування у праві.
21. Визначення та характеристика правової поведінки.
22. Особливості реалізації правової поведінки.
23. Сфери актуалізації правової поведінки людини у суспільстві.
24. Причини та умови вчинення правопорушень неповнолітніх.
25. Особистісні детермінанти вчинення правопорушень.
26. Психологічна характеристика правосвідомості.
27. Проблема вивчення реального рівня, стану та змісту правосвідомості.
28. Ознаки правосвідомості як однієї з форм суспільної свідомості.
29. Види правосвідомості за рівнем усвідомлення необхідності права, глибиною проникнення в сутність права і правових явищ у суспільстві.
30. Види правосвідомості за суб'єктами (носіями).
31. Форми прояву індивідуальної правосвідомості.
32. Психологічна характеристика дефектів правосвідомості.
33. Зміст поняття діяння в правовій психології.
34. Психологічні показники деліктоздатності суб'єкта протиправного діяння.
35. Психологічні аспекти юридичної відповідальності.
36. Змістовна характеристику об'єктивної і суб'єктивної сторони правопорушення.
37. Юридичний та психологічний зміст дефектів правової соціалізації особистості.
38. Психологічні особливості асоціальної та антисоціальної поведінки.
39. Біологізаторська концепція правової поведінки.

40. Соціологізаторська концепція правової поведінки.
41. Сучасні підходи розуміння психологічних детермінант делінквентної поведінки.
42. Методи вивчення соціальних установок особистості.
43. Методи діагностики девіантної поведінки особистості.
44. Методи психологічного дослідження асоціальних проявів психічних аномалій.
45. Методи дослідження соціальної дезадаптації особистості.
46. Методи створення психологічного портрету делінквента.
47. Сфери застосування психології права.
48. Історія становлення психології права за кордоном
49. Історія розвитку вітчизняної психології права.
50. Сучасний стан та перспективи розвитку психології права в Україні.
51. Сучасні концептуальні підходи дослідження проблематики психології права.
52. Психологічний зміст кримінально-правових норм.
53. Психологічний зміст адміністративно-правових норм.
54. Психологічний зміст цивільно-правових норм.
55. Етапи деформації правосвідомості.
56. Зміст та сутність правової ідеології.
57. Погляди Т. Тарда, Ф. Гіддінга, Л. Петражицького на основі і джерела права.
58. Історичні трансформації правових норм у суспільстві.
59. Загальна характеристика психологічної експертизи правових норм.
60. Правові наслідки некоректного застосування юриспруденцією психологічних категорій.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Андросюк В.Г., Суденко Ю.А. Проблема булінгу в сучасному юридико-психологічному просторі України. Часопис Київського університету права. 2019. № 1. С. 216–220.
2. Бедь В. В. Юридична психологія. К.; 2002.
3. Конфліктологія. Альбом схем з коментарями: навч. посібник / [кол.авт. Александров Д. О., Андросюк В. Г. та ін.]; за заг. ред. Л. І. Казміренко. К. : ЛОГОС, 2011. 55 с.
4. Конфліктологія: навч.-метод. посібник / [Д. О. Александров, В. Г. Андросюк та ін.]; за заг.ред. Я. Ю.Кондратьєва. К.: НАВСУ, 2003. 144 с.
5. Максименко С.Д., Медведєв В.С. Юридична психологія: підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2018. 448 с.
6. Медведєв В. С. Психологія злочинної діяльності : навч. посібник. К.: Атіка, 2012. 204 с.
7. Оніщенко Н. М. Правова психологія в контексті сприйняття права. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2018. № 8. С. 32-36. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmj_u_2018_8_16

8. Полонка І.А. Кореляційне обґрунтування поняття правової поведінки: науково-пізнавальне дослідження крізь призму правових систем сучасності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2019. Випуск 55. Том 1. С. 49-53.
9. Професійне спілкування працівників Національної поліції : підручник / авт. кол. : Д. О. Александров, В. І. Барко, І. М. Охріменко [та ін.] ; за ред. С. І. Яковенка. Одеса : Астропринт, 2017. 260 с.
10. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Частина І. Професійно-психологічна підготовка оперативних підрозділів: навч.-метод. посібник / [Д. О. Александров, В. Г. Андросюк та ін.]; за заг.ред. Я. Ю.Кондратьєва. К. :НАВСУ, 2003. 123 с.
11. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми: метод. рекомендації / Д.О. Александров, В.В. Юсупов. К. : НАВС, 2012. 56 с.
12. Психологічні чинники протидії булінгу : аналіт. огляд [Мотлях О., Андросюк В., Левченко Ю., Суденко Ю.] Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 35 с.
13. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656с.
14. Стрибко Т., Бойченко С. Правова поведінка як складник правосвідомості: загальнотеоретичний аналіз. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 4. С. 257-261. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.43>
15. Фонарюк О. Ю. Макрорівні та мікрорівні формування протиправної поведінки людини. Європейські перспективи. 2016. № 3. С. 72-78.
16. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями: навч. посібник / [кол.авт. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.]; за заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєва. К. : КНТ, 2008. 152 с.
17. Юридична психологія. Словник: навч. посібник / [кол.авт. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.]; за заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєва. К.: КНТ, 2008. 140 с.
18. Yevdokimova, O., Okhrimenko, I., Filonenko, V., Shylyna, A., Ponomarenko, Y., Okhrimenko, S., & Aleksandrov, D. (2020). The Problem of Unconscious Aggressiveness of Criminals in the Conditions of Postmodern Society Development. *Postmodern Openings*, 11 (2Sup1), 182-199. <https://doi.org/10.18662/po/11.2Sup1/186>

Підпис автора РПНД:

Іван ОХРИМЕНКО